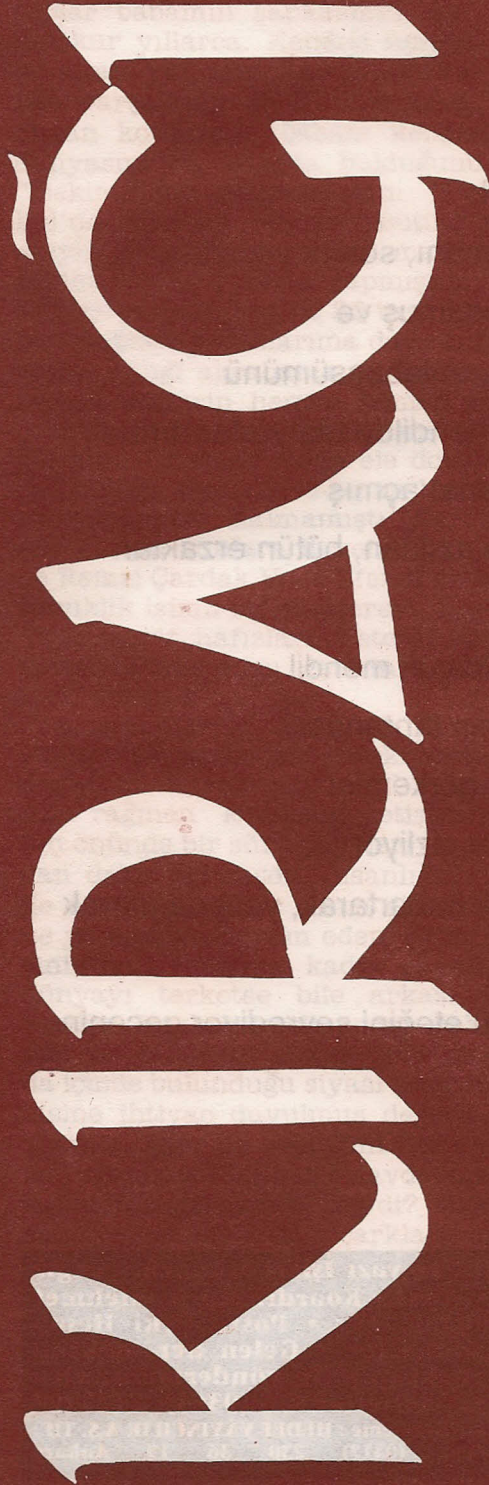

15 NİSAN 1996 - 30 MAYIS 1996

ŞİİR DERGİSİ

Bu Sayıda

BETÜL AZİZPUR (Çeviren Said Okumuş)	
Gece	2
MURAT KÜÇÜK	
Gayrısı	3
AHMET MURAT	
Şehre Batmış Deniz	3
NUMAN EFKAR	
Hasır Tabure	4
NAZİR AKALIN	
Yağma	5
İBRAHİM YOLALAN	
Kadınları Dağlara Sürün	5
MEHMET AYCI	
Şairde Kalan	6
YAŞAR AKGÜL	
Hüzünçalar	7
SELÇUK KÜPCÜK	
Ve Biliyorsin Herkes	7
MEHMET NARLI	
1950 Sonrası Türk Şiiri	8
R. MİTHAT YILMAZ	
Kimliğime Haciz Var	10
ARİF EREN	
Göz Üşümesi	11
MÜŞTEHİR KARAKAYA	
Kar Musikileri	11
HAVVA KOÇ	
Hasan Ali KASIR'la Şiirin Dünyü Bugünü	
Üzerine	12
YASİN MORTAŞ	
Merhamet Sunusu	15
CEVAT AKKANAT	
Şiirin İpek Sesi-XII	16
ADNAN KARA	
Bekleyiş	18
AYŞE RÜVEYDA YILDIRIM	
Ümmi Aşk	19
AHMET AYÇİL	
Gözlerin Upuzun Fakirliğimdi	20
HASAN HÜSEYİN KOZAK	
Yüreğim Gecelerinde Yürür	20
TAYYİP ATMACA	
Yanlış Anlaşılma Ya da "Laf-ı Güzaf"	21
MUSTAFA PINARBAŞI	
Ağırsaksak	24

18. sayımızla birlikte 2. yayın dönemimizi tamamlamış bulunuyoruz. Bu dönemde de çıkış gayemize uygun olarak eski ve yeni kalemleri bir arada, barışık tutmaya gayret ettik.

Yayınladığımız bir çok yazıdan dolayı hak etmediğimiz eleştirilere muhatap olurken ses getirmesini beklediğimiz yazı ve şiirlere gerektiği gibi itibar edilmediğini gördük. Şu na inanıyoruz ki; Türkiye kültür sanat gündeminin en büyük eksiği eleştirinin olmaması veya ehil kalemlerce yapılmamasıdır. Kaleme alınan eleştiri yazıları ya bir anlık öfkeyle yada eşi dostu desteklamak kasdıyla kaleme alınmış oluyor.

Eleştiri yokluğundan olsa gerek; kültür sanat ortamında bir başı bozukluk, bir vurdum duymazlık hüküm sürüp gidiyor. Bu yüzden bazı insanlar haketmedikleri yerlere gelirken, bir çok yetenek nisyan denizinde boğulmaya mahkum ediliyor.

Yüz yüze görüştüğümüz bir çok okuyucumuz, gerek dergimiz gerekse diğer dergiler için, mevcut edebiyat ortamı için bir çok eleştirilerde bulurdular. Eleştirilerini yazılı hale getirmelerini istediğimizde; ya vakit yokluğundan ve ya yayınlayacak gazete, dergi bulamamaktan yakındılar

3. dönem için okuyucularımızdan ricamız; Dergimize, diğer dergilere ve gazetelere yönelik eleştirilerini söz aşamasında bırakmamaları telefon, faks, mektup aracılığıyla muhataplarına ulaştırmaları. Siz sabırlı ve kararlı davranır sanız kapılarını kapamakta ısrar edenlerin bir gün ister istemez pes edeceklerine inanıyoruz.

Daha güzel KIRAĞI'larda buluşmak dileğiyle

KIRAĞI

DÜZELTME

17. Sayıda Süleyman Taş ismi ile yayınlanan "Haber Yok" şiiri Muttalip Taş'a aittir. Düzeltir özür dileriz.

TEŞEKKÜR

02.03.1996 günü Ankara Sincan'da KIRAĞI ile ilgili yapmış olduğumuz toplantıda bize ev sahipliği yapan Sincan Belediyesine teşekkür ederiz.

GECE

yol uzak
pelit ormanı, sönük yıldızlar
atlar yorulmuş ve
süvarilerin tebessümünü
küçük mendilde taşıyorlar ıtırılı
ölüm kanat açmış
o bütün azıktan, bütün erzaktan
yalnız
kokulu küçük mendil
hadisenin tantanası
kederin görkemini
gözlerde gizliyor
ve kulak kabartarak, yele dağıtarak
atlar
süslü eteğini seyrediyor gecenin

Kırağı Şiir Dergisi • Kırk beş günde bir çıkar • Sahibi ve yazı İşleri Müdürü: Cengiz Coşkun • Genel Yayın Yönetmeni: Tayyib Atmaca • Yayın Koordinatörü: Mehmet Durmaz • Tashih: Mehmet Ayçi • Yıllık Abone: 400.000.-TL. • Posta Çeki Hesap Numarası: Tayyib Atmaca 507532 • Okuyucusuna gönderilir. • Gelen her mektup cevaplandırılır • Gönderdiğiniz her mektup için iki mektup pulu göndermeniz rica olunur. • Yazışma Adresi: P.K. 50 Osmaniye / Adana • Telefonlar C.C:(0364) 2122997 812 42 10 Ev: T.A: 812 72 56 Ev: M.D.: 822 17 68 • Grafik Düzenleme: HEDEF YAYINCILIK A.Ş. Tlf: (0364) 2122997 • Baskı: ABC Matbaacılık Ltd. Şti. Tlf: (0312) 230 36 19 Ankara

GAYRISI

Bir türlü bakamadık
Uykusuzluğundan ellerimizin
Bir yüzümüz katran karasıydı
Bir yüzümüz tutku ve tutsaklık yarası
Bu yüzden seçmek istedik hep
Bize en çok göz kırpan yıldızı
Ve Temmuzun ceplerindeki yaldızını

Tandır başındaki bir lokma acı
Katiğımızdı, bölüştüğümüz her şafak sonrası
Oysa ne engin düşler vardı
Bağrımızı delen baskın gibi gece yarıları

Yarısyıdı patikaların, varamadık
Umutlara yanık gecelerdi bize hanlar
Sonunda bir çiçek bulduk
Bizim ellerde yetişmeyen
Bize yabancı

Ahmet MURAT

ŞEHRE BATMIŞ DENİZ

Dünyaya gösterdiği ilgi
Kanatlarını bir bir yere atması martının
havalanırken

Sonra

Birdenbire deniz korkunç yığılan

Kıyının uğuldayan insanlığı
Deniz takip edilse
ve ben
Takip edilsem kaybolan kervanlar düşlense

Sonrası
Birdenbire insandan denize
sızar ölüm

HASIR TABURE

İçe akan mavi elem kelebeği
Sıra dağlarda alev gizleyen mızrakta
Deprem hamağında uyusa da geçmiş
Tekrardan başlayacaksın
Meteor sandalyeli azgın kısrakla

Abanıp bereketli uçurumlara
Fıskırıp güneş damarlarından haykırarak
Meryem huzurunda yapılmış bir çift söz
Senin katilin olacak
Taraçalarda güvercinlerin sıyırdığı
Taptaze aşk tüten sabahın plezantası
Ve
Bir keşiş cüppesi altından sarkan
Cellat yol...

Ben celladımın tavan arasıyım
En güzel şiirlerini bende yazmıştır
Çıkardığında kukuletasını kafasından
Kırystal aynalara indirdiğim tokat
Celladımın yüzü bulanık
Mürekkepli hem biraz
Uğrak yerlerine pençeler tak
Göğsün gül kurusu meneviştin bir hançer
Sokak çeşmeleri laf atsın ardından
Sonra
Kurşun...

YAĞMA**KADINLARI
DAĞLARA SÜRÜN**

Kesintisiz keskin yılgınlığından
Gerdanına yansıyan bir prens
künyesi bu
Üstünde barbarlığım okunan
Bir kanarya okşar gibiyim
Ah bu kafes içinde
Kendimi aramaktan
İşte bak işaret parmaklarım
Bunlar arttı günahlarımdan
Genç kız dudaklarımdan
Rüyalarım nakışlar sunan
Kaygıları tırnaklarımla söküp
Durmadan beynimi tırnaklayan
Tutuklu gecelerin durmadan
Büyüyen ay çarpmalarından
Kesintisiz keskin yılgınlığımdır
Ah sevgilim gerdanına yansıyan
Şimdi kurşunlanıyor intiharım
Saçlarımdaki yaşamak acılarından
Her şarabın içinde çıplak bir ölüm
Gibi benliğimi saran bu isyan
İşte bak işaret parmaklarım
Bunlar arttı günahlarımdan
Kimliğim utanıyor ah
Şair tutkularımdan

Eczası yitmiş sulara
Doğurgan taylar güreşti
Köylü
şehre
baktı
Şehrin bağrında
Büyüdü köylünün hıncı
Köylü
toprak
dedi
Toprağı kaçtı
ki
Toprak
kırılydı
şehirde
Yüreğin çatalı sökülmüş
Ses yitkti
Köylü
dağa
baktı
İçine baktı
Dağa baktı
Dağlardan da pislik aktı

ŞAİRDE KALAN

-wer jetzt geth irgendwo in der welt,
ohre Grund geht in der Welt,
geth zu mir. -

Rainer Maria Rilke

Bir defineci anlatmıştı bir zamanlar: Doğu cephesi yontulmuş büyük bir kaya üzerinde kum-kireçle sıvanmış bir yer... Merdiven dayayıp çıkıyor... Kayanın doğal oyuğu içerisinde kül dolu. Külü karıştırınca içinde gümüş ve bakır sikkelerin olduğunu görüyor. Bir yığın kül ve bir avuç sikke... Yüzlerce yıl önceden kalan, zamanının siyasi, iktisadi, içtimai karakteri hakkında ip uçları veren, bakıra ve gümüşe sığdırılmış değerler hazinesi.

Buradan yola çıkarak, kül'ün bir yangın sonrası hüznünün çokaçılımlı düşüncelere kaynak teşkil ettiğine dair bir şeyler söyleyebilirim; buna gerek yok. Nem' den mi, oksitlenmeden veya aşınmadan mı korunmak için kül seçil-miştir.; kimyagerlere sormalı, Yalnız, bildiğim, Kül'ün zengin çağrışımlı (tedai gücü yüksek) bir nesne olduğudur. Ve dünyaya yansıyan ne yanı varsa eşyanın toprak olmaya mecburdur. O sikkeleri saklayan düşüncenin kül'e ve içindekile mekan olarak neden toprağı değilde sert kayayı tercih edişi onun fitratında olan bilgiden kaynaklanıyor di ye düşünüyorum. Bu da toprağın en çabuk ve en fazla eşyayı dönüştürdüğü, "kendisi" yaptığıdır.

Okuyucu son tahlilde kayanın da toprak olacağını söylüyorsa o son nokta da şiirden ve şairden bahsetmenin de bir anlamı olmayacaktır. Şimdi bir şeyler söylemek; ölümü "damat" hazırlığında karşılayan adamın deyişle şayet mümkünse "yeni bir şeyler söylemek" lazımdır.

Şaire içinde zamanın gümüşten aynalarını saklayan derin bir kül yığını olarak bakmak gerektiğini epigrafa üç mısrasını aldığım Rilke'ye borçluyum. Şöyle diyor şair:

"Şimdi dünyada bir yerde biri giderse

Dünya da nedensiz giderse

Bana gelir"

(Çev. Sedat Umran, Büyük Alman Şairleri, Yaşayan Kitaplar s. 14)

Şiir olmak için "duyu" organlarıyla şaire gelen; ilhamla mayalanan şeylerin şairde kalıcılaştığını ve şiir olduğunu söylemek malumu ilam olacaktır. Ancak bu kalıcılaştırma, insanın algılabildiği dünya var oldukça geçerliliğini koruyacaktır. Şairin somut bedeninden ziyade onun aşkın varlığıdır, soyut olan yanıdır şiiri dünya durdukça saklayan, toprağa (yani ademe, yani yokluğa) dönüşmekten korusun. Şiiri ise; şaire ve şairin kendi bedeninde (ruhunda demek lazım) özümlediği zamanına, olaylara, insanlara dair ip uçları içeren bir gümüş sikkeye benzetebiliriz. Onun değeri, oluştuğu kimyasal bileşim ve fiziki varlığı ile değil, ihtiva ettiği "ölçülemeyen değer"iyle ilgilidir. Şaire "gelen" ve şaerde kalan şeylerin çağrıştırdıkları yukarıda söylediklerimizle bitmiyor elbette...

"Bana gelir" diyor Rilke... "Ben" üzerine kurulu şiirin kalıcılığı ve etkisi diğer şiirlere ve söz sanatlarına nazaran oldukça fazla.

Şairin bir olaylar ve duygular akımına "merkez" olan "ben'i" daha fazla konuşmayı gerektirecek ölçüde...

Yaşar AKGÜL

HÜZÜNÇALAR

Bindokuzyüz Sezai'den beri kuşlarSız
lar. Sözlüğüm ıslak
Lügat cevap vermiyor-
gunum. Kalmadı mecazım

Kitaplardan ne alırsınız
kupsuz ve Kur'a(n)sız
Eyyühel veled!

Yüzüm yaşlanmış, gözlerim yorgun, saçlarım ihtiyar
Güzel sözler takıyorum yakAma
Bir kamu kuruluşunda
babamı taklid ediyorum,
Simitci ve boyacı çocuklardan utanmıyorum,
ve genel af bekliyorum. Kimsesizlikten

Beşiğini kendi sallayarak büyüyen çocuk

Gül yağmuru altında dünya sesin-
izi bekliyor.

Kardeşim bana kitap gönder

Aşkı simsicak, sevgisi ter ü taze muhabbeti bol olsun

Selçuk KÜPÇÜK

VE BİLİYORSUN HERKES

1. Oyunu hiç bozmadım

Ve hiç kaçmadım tekmeleyip lambaları

Bir yanım hep şizofrendi unutmadım

Unutmadım

Kadınların ilk kez kendilerini

Fakülte kantinlerinde sattıklarını

2. Aah... bağrıma dolanıp da

Yılan gibi ihanete kaçan militan

Söyle şimdi nerelerde sabahlarsın

ve nerelerde kollarsın

mutedil kavgaları

Polisler çokca devlettir

ve çokca taşra kokarlar biliyorsun

Ve biliyorsun herkes

kendi kitabını kendi başına yırtar

1950 SONRASI TÜRK ŞİİRİ

Toplumcular

1960'lara gelindiğinde Türk şiir atmosferi değişik peotik kanalların etkisi altındaydı. Cumhuriyet döneminin Milliyetçi Çizgisinin, Necip Fazıl'ın , Ahmet Hamdi Tanpınar'ın etkisi, sağda devam eder ken, solda da Cumhuriyetin hümanist çizgisinin, toplumcu açılımın, Garip'in ve İkinci Yeni'nin etkisi görülmüyordu.

1965'lerde başlayan Toplumcu Şiir'in temelleri elbette Nazım Hikmet'e Ercüment Behzat Lav'a, İlhami Bekir Tez'e kadar uzanır. Ancak 1960'lardan sonra dergilerde şiir yazan ve 60 kuşağı denilen genç şairlerin harekete geçişleri, doğrudan doğruya bu şairlerin etkilerinde kalmalarına bağlı değildir. 60 kuşağı genç şairleri (İsmet Özel, Atıf Behram oğlu, Süreyya Berfe, Egemen Berköz, Eray Can berk, Refik Durbaş, Güven Turan, Özkan Mert, Af şar Timuçin, Nihat Behram) başlangıçta ikinci yeni uzantısı sayılabilecek bir görüntü arz ediyorlardı. Bir kısmı da Atilla İlhan, hatta Garip Şiiri'nin etkisinde görünüyordu. "Daha sonra adlandırılacak bu dönemin şairleri arasında sivrilen, adlarını duyuran Özdemir İnce'nin Kargı (1963) Atıf Behramoğlu'nun Bir Ermeni General (1965) İsmet Özel'in Geceleyin Bir Koşu (1966), Egemen Berköz'ün Çin Askeri (1966) adlı kitaplarında topladıkları şiirler, İkinci Yeni etkisinin ne derece belirgin olduğunu ve hangi ta rihlere kadar uzandığını açıkça gösterir" (DOĞAN 1986,s,357)

1960 Kuşağı Şairlerinin, Marksist-toplumcu bir öze geçişleri, 1965'lerde hızlanan siyasal, ideolojik harekete bağlanabilir. Okur kitlesini oluşturan öğrenenlerin ilgili alanları, politikaya, ideolojiye ve felsefeye kayıyordu. Bu arada Nazım Hikmet'in şiirleri ve kitapları yeniden yayımlanmaya başlamıştı. "Her dönemde olduğu gibi, kenarda hazır bekleyen edebiyatın trafik polisleri hemen göreve başlayıp kur tuluş yolları göstermeye başladılar. Halka sırtını dönmüş bütün sanat eserleri yakılmalıydı. Bir iki devrimci şiir yazmakla devrimci olunmazdı. Devrime halkla birlikte katılması gerekirdi şairin. Sanatçı önder, yol gösterici, öğretici olmak zorundaydı. Bu görüşler çevresinde gruplar kurulmaya , dergiler yayımlanmaya başlandı" (DOĞAN, 1986 s.358)

İkinci Yeni'nin "bireyci", "toplumdan uzak", "burjuva şiiri" gibi eleştirilere uğraması da bu döneme rastlıyordu. Bu eleştiriler, İkinci

Yeni'nin yaban cılığını ortaya koyuyordu. Ama toplumcu şiir, Sezai Karakoç'un da işaret ettiği gibi yabancının da yaban cılaşması gibi katmerli bir uzaklığa toplum ruhu dan. "Bin yıldır varoluş davasını, ekmek kavgasının çok üstünde yaşamış bir toplumu, tarihsiz, geçmiş siz, onursuz bir toplummuşçasına göstermenin imkanı yoktu" (KARAKOÇ, S, 1986, S.90)

İkinci Yeni Şiirleri de, toplumcuları eleştirmekten geri durmuyorlardı. Mesela Cemal Süreyya, toplumcuların zaman zaman "militer" anlamlarla dolup taşan bir söz düzeninin, bağlanma için yeterli olacağı kanısına vardıklarını, gerçekciliği belirsiz bir romantizm adına tükettiklerini ve bunda eleştir menlerin de payları olduğunu söylüyordu. (SÜREYYA, 1987,s,126) Gerçekte o dönemin bazı eleştirmenlerinin yazdıkları övgü yazılarında şiir mi ko nusuyluyor, Marksist ideoloji mi övülüyor belli değildi. Asım Bezirci, Toplumcuların çıkışını, İkinci Yeni cilerin, adeta kıskançlıkla izlediklerini vurgulayarak onların yıldızlarının söndüğünü söylüyordu. İlhan Berk'in Toplumcuları "menzumeçiler" olarak nitelen dirmesini kabul etmiyordu. (BEZİRCİ, 1971, s, 14)

Bu tartışmaların öncesi de sorası da, Toplumcuların şiirlerine artık iyiden iyiye Marksist -devrimci ifadeler, kavramlar, işaretler yerleşmişti. Atıf Behramoğlu'nun Bir gün Mut laka'sı (1970) İsmet Özel'in Evet İsyan'ı (1969), Hasan Hüseyin'in Kavel (1963), Temmuz Bildirisi (1966) ve Kızılırmak'ı (1966) Ahmet Arif'in önceki yıllarda yayınlanan Hasretinden Prangalar Eskittim'i (1968) bu tür şiirlerin toplandığı kitaplardandı.

Yeni Gerçek, And, Devinim, Halkın Dostları, Gelecek, Yansıma, Militan gibi dergiler etrafında toplanan toplumcular, bu dergilerde hem şiirlerini yayınlıyorlar hem de uğraşısını verdikleri şiirin sebeplerini , hedeflerini açıklıyorlardı. 2-9-16 Aralık tarihlerinde 153-154-155 1969 sayılı Ant dergilerinde "Devrimci Şairler Savaş Açıyor" başlığı altında yayımlanan dergilerin sunuşuyla, Atıf Behramoğlu, Süreyya Berfe, Özkan Mert ve İsmet Özel'le yapılan bu şiir hareketi resmi bir nitelik kazanıyordu. "Bizler açık seçik bir sanat anlayışının temsilcileri olarak birlikte kıyasıya bir kav gaya girişmeye karar verdik" diyorlardı. (DOĞAN, 1986, s,360) Atıf Behramoğlu, 2 Nisan 1968 tarihli Ant dergisinde " Değerli, kalıcı bir

edebiyat ise, bütün insanlık tarihi boyunca daima ileriye doğru ha reketterin özel bir fonksiyonu olmuştur. Türkiye'de, sosyalist gelişmeye paralel etkinlikte bir edebiyat ortamı kurulmalıdır. Bireyci özellikleri ağır basan biçimli, kapalı, edilgen edebiyat anlayışından, toplumsal, etkin bir edebiyat anlayışına geçmelidir (BEZİRCİ, 1971 s, 194)

Diyerek bir bakıma Bir Ermeni General'den, Bir Gün Mutlaka ya geçişini anlatıyordu. Nitekim. Bir Ermeni Generali yayınladığı yıllarda düşünce ve tavır olarak sosyalist bir şair olduğu halde (Mitinglere, yürüyüşlere İsmet Özel ile Türkiye İşçi Partisi çalışmalarına katıldığı halde) bu yeni tavrını ancak Bir Gün Mutlaka'da sergiler.

Bir Gün Mutlaka adlı şiirinde şöyle diyor: İlençliyorum bütün bireyci şairleri, hale giriyorum portakal almaya / İlençliyorum o laf kayabalıklarını, bireyin kurtuluşunu falan (Behramoğlu 1970, s, 21)

Eray Canberk, daha yumuşak açıklamalarda bulunuyordu: "Toplumsallık zorunlu bir durumdur günümüz insanı için. Toplum içinde yaşıyoruz; toplumsal durumlarla vekoşullarla çevriliyiz. Şiirimizi ya zarken bu etkileri taşıyoruz. Öyleyse şiirimiz toplumsaldır. Toplumcu şiir bireyi yabana mı atıyor? Hayır, 1960'dan sonra gelişen durumların, dünyayı kaplayan savaşların temellendirmeye ve uygulamaya çalıştığım dünya görüşünün, beni bir anlamda bozmaya çalışan, eğitim, yönetim, aktöre kurumların, ortamın her an zihnimi çalmaya hazır, pusuda duran sömürge aydını tavırların içinde yaşıyorum" (CANBERK, 1992 S. 20-22) Hasan Hüseyin Korkmazgil Yeni Gerçek'in Ocak 1968 sayısında şöyle der: "Esinlendim, yetkilendim, kattım, şiirin bütün araştırma denemelerinden yararlandım. Ve Marksist özümde uygun biçimlerle şiiri rimi kurmaya çalıştım. (BEZİRCİ 1971 s. 42.)

Toplumcular bütün bunları diyorlardı ama bu söylenenler, şiir adına bir sağlamlık ve kalıcılık, hatta toplumsallık adına bir tutarlılık ve süreklilik arz etmiyordu. Bir kere, şiirin verebilecekleri ve gerekleri ile ideolojinin verebilecekleri ve gerekleri birbirinden farklı idi. Toplumcular daha işin başında bu farklılığı gözardı ettiler. Çıktılarından bir kaç yıl sonra bazı şairlerin ılgan şiirlere yönelmesi, bu gözardı edişin ürünüydü. Şiir, ideolojilerin öğreneceği veya öğretileceği metinler değildi. Hatta şiirin insanlara etkisiyle ideolojilerin etkisi bir birine zıt bile sayılabilir. Çünkü şiirin yapabileceği şey öncelikle insanın kendi oluşuna bir açılım kazanıdır. İdeoloji ise, insanların kendilerinden kaçışlarına, kitlesel melerine, ve soyutlamalarına katkıda bulunmadık, veya bunlardan yola çıkarak madan ayakta duramaz.

Marksist ideolojiyi, "toplumsal gerçekçilik" biçiminde şiire çekmek başka bir hata idi. Çünkü ideoloji aslında bir toplumun gerçekleri üzerine değil gerçeklerden kaçışı, geleceği mükem melleştirici tavrı üzerine teoriler üretir. Bir oranda bunun farkında olanlar Anadolu'nun temelde Marksist bir öze sahip olduğunu söylemeye kadar var dılar. Halbuki şiir, kendi değerleri ve gerçeklikleri üzerine gelişmeli İnsanların bir sele kapılıp gitmelerine sürüklenmelerine değil, insan ve toplum oluşa yönelik melerine yardımcı olmalıydı. Bazı toplumcular, ideolojiyi, şiirin ve hayatın önüne geçirmede öylesine ileri gittiler ki, "devrim, ekmek, özgürlük, kavga" gibi kelimeleri kullanmayanları burjuvalıkla, korkaklıkla, bireycilikle suçladılar. Ölçü, şiirin kendine has ölçüleri değil, bazı kavramların kullanılıp kullanılmadığı idi.

Toplumcuların toplumsallıkları da aslında "yerli" değildi. Kaldı ki Marksist ve Materyalist öz dedikleri son tahlilde Batılı düşüncenin bir ürünüydü. "Bireyci ve toplumdan uzak" diyerek İkinci Yeni'yi suçladılar ama, kendilerinin ortaya koyduğu şiir, bireyi ezdiği gıbitoplumu da bir kargaşaya ve kendinden kopuşa sevk ediyordu.

Bu nasıl bir toplumculuktu ki, geleneği olmayan, yaşayışı olmayan zengin birikimleri olmayan he men hemen sadece ekonomik bir toplum profili çiziyordu. Bu nasıl toplumsallıktı ki topluma rağmen, toplum adına konuştuğunu söylüyordu. Kavramlar yanlış oturtulmuştu içleri boştu. Bir ideolojiyi savunmak ve onun mücadelesini vermek toplumculuk idi ise neden sadece marksist ideolojiyi savunan şairler toplumcu oluyor. Toplumcu şair olmak, toplumun dertleriyle dertlenmek hayatın bütün manzalarını yansıtmak, bir toplumun bağımsızlığını savunmak idi ise neden mesela Mehmet Akif toplumcuların gündeminde yoktu?

İşin aslına inilirse 1965'lerden 70'li yıllara sarkan şairlerin yaptığı toplumsal şiirden çok o yılların siyasal hareketliliğine prim vermektir. Ne yazık ki prim siyasal bir şuurun gelişmesine bile net bir katkıda bulunamadı. Belki siyasal heyecanların kitlesel gel-giti'ne yardımcı oldu. Bu şuur 1970'lerde tam bir politik hava solu yarak 1980'de sona erdi.

KAYNAKLAR:

- Bayramoğlu, Atıl, 1970. Bir Gün Mutlaka. İSTANBUL
BEZİRCİ, Asım, 1971. On Şair On Şiir. May Yayınları
İSTANBUL
CANBERK Eray, 1992 Şiir ve Şair üzerine Aykırı düşünceler
Sarmal Yayınevi İSTANBUL
DOĞAN, Mehmet H. 1986 Şiirin yalnızlığı. Broy yayınları. İSTANBUL
KARAKOÇ Sezai, 1982 Edebiyat Yazıları 1. Diriliş Yayınları İSTANBUL
SÜREYYA, Cemal, 1987 Papirüsten Başyazılar. Cem Yayınevi İSTANBUL

KİMLİĞİME HACİZ VAR

Kim boyadı

Gök yüzünü böyle mora

Bu çiçekleri kim dikti kor ateşe

Nedir avuçlarımızda bu cam kırıkları...

Sularımızda

Bu acı asit, kan, sülük kokusu ?..

Kim kurşunluyor böyle her sabah

Işık sütüyle beslediğimiz

Kuşlarımızı ?

Neden ezip geçiyor bu kara tren

Saksılara sığmayan güneşlerimizi ?..

Onu delen bu uçurtmalar mı yoksa

Bu yüzden mi

Açlıktan ölüyor çocuklar ?

Şemsiyeni açsana yavrum

Üstümüze

Güvercin ölüleri yağıyor.

Telefonda

Bir kadın çığlığı var

Kara kutularda

Özgürlük afişleri.

Bir karabatak için ağlıyor bir çok fil.

Benim içindir

Fillerin kazdığı çoğul mezar.

Kulisler, kumpaslar, lobiler görüyorum

Kimliğime haciz çıkartıyor

Didan sakallı harita panayırıcları.

Gösterebilsem onlara bir gün

Güneş-ili'nde kazılı adresimi...

Durur kalır oracıkta

Bütün taşeronlar, iblisler

Ve

Baykuşların seyisi.

GÖZ ÜŞÜMESİ

Esen rüzgar, yağan yağmur ve kar'a
Bu görkemli kış özelliklerine
Bir sözüm kalmadı sevgiden yana
Üşüyen çocukların, yaşlıların, hastaların
Gözlerim üşüyor bakınca gözlerine

Gözlerim üşüyor bakınca gözlerine
Okula götürüyor bir ilkokul öğrencisi
Uyumak imkanı olmayan sabah uykusunu
Yürürken zorlanıyor rüzgara karşı
Her adım atışında bozuluyor dengesi

Müştehir KARAKAYA

KAR MUSİKİLERİ

Az kestirmedim soğuk odalarda
Başımı koltukların kenarına koyarak
*

Sıcak bir somun gördüm götürüyordu
Küçük bir adam cebinde taşıyarak
*

Şafak bir şebnem gibi cebinde duruyordu
Kar tülleri ardından baka kalarak
*

Ve perde kapandı beyaz camlarda
Bir hıçkırık sesiyle boğaza takılarak
*

Bir yürüyüşte sanki kar taneleri
Hem önden hem arkadan birer adım atarak
*

Bir ses kılıyordu billur ışık demeti
Her demette bir sanat şaheseri kazarak

Her adım atışında bozuluyor dengesi
Ve ihtiyar, iki eliyle tutunuyor bastona
Durup, soluk alıyor bir süre
Yağmurda ıslanan paltosu
Taşınmaz bir ağırlık veriyor omuzlarına

Taşınmaz bir ağırlık veriyor omuzlarına
Hasta yatan insana ölüm düşüncesi
Bu eve çok gelmişim böyle karlı havada
Düşündüm de bu hüznü sonun
Ne denli mutlu geçmişti öncesi

Saçlarım sayısınca başıma düşen karlar-
Alnımdan öpe dursun birine bin katarak
*

Ve Leylayı çağırdım iki kaş arasından
Bir buse sundu leblerden yine çalım satarak
*

Uluyan bir köpek sesi geceyi bölüyordu
Üstüne nakış nakış ak bir örtü atarak
*

Gökten zembille inen bu kutsal yadigarı
Alsam gönlüme sarsam küsmüş o yar sanarak
*

Karanlık bir dünyanın içinde gömülüyken
Göz göz indi haleler apak aydınlatarak
*

Minik ıpslak eller semadan düşüyorlar
Kadim yer bostanından yeşiller kopararak

HASAN ALİ KASIR'LA "ŞİİRİN DÜNÜ, BUGÜNÜ ÜZERİNE

-Edebiyata olan ilginiz ilk ne zaman ve nasıl başladı

-Benim edebiyata başlamam -belki size garip gelecek-, beş-altı yaşlarındayken baş-ladı. İzah etmeye çalışayım. O zamanlar ailem köyde oturuyordu. Köyün de ileri gelenlerindendi. Mübalağasız, her akşam misafirimiz olurdu. Büyük bir odamız vardı. Hem kendi köylülerimiz, hemde başka köylerden gelen konuklar o büyük odada toplanır. her akşam sohbetler edilirdi. Cevizler ve bademler kırılır. dutlar ortaya konur, köy yerinin saydığım bu çerezleri eşliğinde sohbetin demi tutulurdu. Arada birde çay ikram edilirdi. Arada bir diyorum çünkü o zamanlar herkes çay içemezdi. Çay bir lükstü? Söyle-diğim, 1950lerin ortaları. O zamanlar köy yerinde çay içmek, şeker bulmak ve özellikle her akşam konuklara ikramda bulunmak, fevkalade lüks sayılırdı. İşte böylesi bir ortamda, köyün okuma yazma bilenlerinden biri Kerem ile Aslı, Tahir ile Zühre. Leyla ile Mecnun, Koroğlu, Battal Gazi gibi halk hikayelerini ya da Hz. Ali'nin cenklerinden birini, örneğin Kan Kalesi Cengi veya Kerbela vakasını anlatan hikayeyi bazen de Muhammet Hanefi Cengini okurdu. Kim bilir bu kaçınıcı okuyuştur? Ama her okuyuşta, hem okuyan hemde dinleyenler, sanki ilk kez okuyor yada dinliyorlarmış gibi şevkle heyecanla ve can kulağı ile dinlerlerdi. En küçük dinleyicileride galiba bendim. Ailenin en büyük çocuğuydum ve her akşam bu toplantılara katılmayı kendimi galiba yetkili sayıyordum. Dola-ısıyla bir süre sonra akşam sohbetlerinin bir yakisi olmuştum. Köy yerinde bu uzun kiş gecelerinin tek eğlencesi de buydu zaten. Böyle bir ortamda kitap okuyanın yerinde hep ben olmak istemişimdir. Beş yaşınday-ken ilkokula başlamamın sebebidir bu olsa gerek diye düşünüyorum. Bilindiği gibi halk hikayelerinde nazım ile nesir içiçedir. Hikâye kısmı anlatılırken nesire, konuşmaya başlayınca da nazıma başvurulur. Okuyucu defalarca okuduğu bu kitabı artık neredeyse ezberlemiştir. Dinleyenlerde öyle. Özellikle şiir bölümlerini. Dinleyenler hikayenin kahramanlarıyla birlikte sevinir ya da üzüülürlerdi. Zulümlere, kahpeliklere, aşıkların arasına girenlere müthiş öfkelenir; iş bağırp çağırma-lara, hatta beddua etmelere, ilenmelere kadar varırdı. İçlerinde biraz daha yufka yürekli olanlar, örneğin Kerem'in külleriyle saçları tu tuşan Aslı'nın yanmaya başlaması karşı-sında gözyaşlarını tutamazlardı. Sözelimi, Hz. Ali'nin "küffar içine dalması" durumunda cemaat arasında dalgalanmalar yaşanır; dualar, alkışlar

yükselirdi. Böylesine bir coşkuyla halk hikayelerimizin okunduğu ve dinlendiği bir ortamda olmak, benim çocuk yüreğimde de bir edebiyat zevki oluşturmuş, ilk köprüler böylece kurulmuştu. Sözün özü benim edebiyatla tanışmam, halk içinde ve halk edebiyatı örnekleriyle başlamıştır, denilebilir.

-Sizce şiir nedir? Şiirin ufkı ne olmalıdır?

- Bir tanımlama yapmayacağım. Çünkü çok zor bir iştir bu. Belki şunu demek daha doğ-ru: Şair sayınca "şiir nedir? in cevabını bul mak mümkün. Hatta her şairin kendince bir kaç şiir tanımı olabilir. "Tanım" demek de doğ ru değil aslında. Belki "tanımlama" demek da ha yerinde bir kelime. Yani şiirin ne olup yada ne olmadığını ortaya koyan çabalarla söz konusu olan. Bu manada benim diyebileceğim şu olabilir. Şiir insanın beşer olarak orta ya koyduğu kutsal metinlerdir. Ama kesinlik le insanidir. Böyle olmak zorundadır. Yoksa şiire mutlak kutsallık atfetmek, ortada "beyan" sanatını şaheseri Kur'an varken abes olur. Şairlerin aldığı ilk ve tek yenilgi Kur'an karşısındaki yenilgi ve çaresizliktir. Kuşkusuz böyle bir şeye girişmek haddini bilmektir kendini bilen insana göre. Öyleyse inanan şaire göre şiir nedir? Cevabı, Şu'arâ suresinin son ayetlerinde. Meraklıların söz konusu ayetlere bakmalarını öneririm. Sorunuzun ikinci şikkına gelince, kısaca şunu diyebilirim; bana göre şiirin ufkı insan'dır. Geniş bir konu, felsefi boyutları olan bir konu. belki bir başka vesileyle konunun bu bo yutunu ortaya koymak daha uygun olacaktır.

-Sizce şiir ne için vardır? Dâva için mi, toplum için mi, felsefi bir görüşün açıklanması için mi?

-Bir başka vesileyle derken, bu sorunuzla konuyu açmamızı istiyorsunuz anlaşılan. Kısaca arz etmeye çalışayım: Şiir insan duygu, düşünce ve hayalinin ürünüdür. Ve öncelikle insanın kendisi içindir. Kendisi içindir derken kendini ifade etmesi, kendini -tabir yerindeyse- 'dillendermesi' için olduğunu vurgulamak istiyorum. Şiir bir davanın ispatı için, ya da bir toplumu anlatmak, veya bir felsefi görüşü açıklama için kullanılan manipölasyon değildir kuşkusuz. Ben bu tartışmaları yersiz görüyorum. Çünkü böylesi tartışmalara girmek şiirin doğasını tanımamak demektir. Şiiri daraltmak, güdük bir güdüleyici olmaya programlanmış zavallı bir söz yığınına dönüştürmek demektir. Bence şiir bunlardan uzaktır. şiir insan içindir, insana göredir. Şiirde amaç hangi bir ideolojinin, bir davanın, bir siyasi

görüşün ya da felsefi anlayışın özetinde olmak, propagandist olmak değildir. İsmet Özel'in dediği gibi; "şairler herhangi bir dünya görüşünün kaynak metinleri değildir. Hangi metnin bir dünya görüşünün kaynağı olduğunu söylerseniz, o metnin artık şiir olmadığını söylemiş olursunuz." Çünkü "Hiç bir şiir bize bir dünya görüşünün ana metinleri kadar açık ve doyurucu malzeme sunamaz." Bütün büyük şairler bu düşüncededir. Örneğin Paul Valery şöyle diyor: "Gerçek şiirin, asıl sanat eserinin kendisinden başka bir amacı yoktur; kendisiyle başlar ve kendisiyle biter ve bütün soyluluğu bundan gelir."

-Şiirlerinizde amaçladığınız bir hedef var mı? İlk şiir kitabınız olan Delal'le anlatmak istediğiniz asıl düşünce nedir?

-Hayır, Delal'de amaçladığım, varmayı tasarladığım, inceden inceye planladığım herhangi bir planım yok. Şiirde önüme böyle bir hedef koymuyorum. Şairin önüne hedef koyması-bazı şeyleri değiştirmeye çalışması anlamına gelir. Şiirde bana göre böyle bir hedef olma malı. ben hayatı değiştirmeye kalkmıyorum. Hayatı şiirin imkanları içerisinde yorumlayıp anlamlandırmaya çalışıyorum. Okuyucu sanı yorum Delal'de, hayatın benim gözümle ve gönümle yorumlanmasına tanık olmaktadır. Yaşamak, aşk, savaş, açlık, zulüm... yani ins anın yaşama serüveni diyebileceğimiz her şeyşiire konu ve konuk olabilmektedir. Delal'de de olan budur.

- Türk şiirinin göğsünü gere gere "Ben de varım" dediğidönemler de var mıdır?

- Böyle bir iddia her zaman sözkonusu olabilir. Ama doğru değildir. Tarihi gerçeklere uymaz. Çünkü sanatı medeniyet bağlamında düşünmek lazım. Medeniyet olarak "ben varım" dediğiniz zaman, sanat olarak varsınız demektir. Bunu diyemiyorsanız demek ki sanat olarak varlığınızdan bahsetmek de mümkün değildir. Olayı böylece ortaya koyunca, Türk şiirinin "ben de varım" diyebileceği bir zaman dilimi olarak 16-18. yüz-yılları gösterebiliriz. Bâki, Fuzulî, Nefî, Nedim, Nâbî ve Şeyh galip gibi büyük Divan şair lerinin, Koroğlu, Gevherî, Aşık Ömer, Karacaoğlu, biraz daha yakına gelirse Emrah, Dertli, Seyrânî, gibi halk ozanlarını yetiştirdiği asırlardır sözünü ettiğimiz. Bu dönemde şiirimiz, "ben de varım" dememiş belki "sade ce ben varım" demiştir. Şark-İslam dünya-sında ve özellikle şiir alanında Fars şiirinin etkisi ve üstünlüğü inkar edilemez. Ancak sözünü ettiğimiz bu yüzyıllarda, Fars şiirine meydan okuyan bir Türk şiirinden bahsedilebilir. Bu dönemdedir ki, "İstanbul'un bir sengine yek-pâre Acem mülkü feda" edilmiştir. Bu zamanların dışında Türk şiiri yok mudur? Elbette vardır. Bu günde vardır. Hat ta bugün şiirimiz oldukça iddialıdır da. Ama klasiğin tadı bir başka!

- Günümüz dünyasında insanlar maddi ve manevi buhran içindeyken, şiire olan hassa-

siyetleri ve şiirden almış oldukları haz yeterli midir? Bir şair en güçlü sözü politikayla mı, iktisatla mı, ruh diliyle mi açıklar?

- Elbette yeterli değildir. İnsanlar şiir okumu yor ki! Günümüz insanının dünyasında şiire zaten yer yok. Okunmayan, tadılmayan bir şeyden takdir edersiniz ki haz almak mümkün değil. Ayrıca bunalımların reçetesi olarak da şiir düşünülmemeli. Ne var ki şunu söyleyebilirim: Bana göre sanatın neşvünema bulduğu iki ortam vardır; biri sefalet diğeri ise sefahat. Her iki halde de bunalım, buhran, kaos söz konusudur toplum için. Bu durumda genelde sanat, özelde şiir, bir ka-çış bir sığınma, hatta bir saldırı unsuru olarak karşımıza çıkar. Çelişkili gibi görünen bu ifadeleri bir-iki cümleyle açmak gerekirse, şunu demek istiyoruz: Buhranlı dönemlerde şair, toplumsal realitelerden sanatın sürrealizmine sığınma ihtiyacı duyar. Kendine göre bir dünya kurmayı dener. Bu, sosyaliteden kaçış, şiirin zırlı ve sırlı dünyasına sığınış demektir. Ama bu sığınış, bir toparlanma, yeniden hamle yapmak için strateji belirleme sürecine dönüşür. Bu aşamada şair, toplumun konuşan dili, yazan kalemi, co-şan yüreği olur. Kendini ve toplumunu yazdığı şiirlerle ifade eder. dillendirir. Onun için diyorum ki sanat, sefalet ve sefahat, zamanlarında daha çok boy vermektedir.

-Değer verdiğiniz inançlarınızla almış olduğunuz kültür çerçevesinde olgunlaşan his ve fikirlerinizin bir bir bütünü olan şiirle toplum arasında bir köprü kurabildiğinize inanıyor musunuz?

- Elbette inanıyorum. Ben bu toplumun ferdiyim. Toplumun hemen bütün değer yargılarını paylaşarak yaşıyorum. Zaman zaman ters düştüğüm, benimsemediğim değerleri olabilir. Ama bunlar beni bu toplumdan koparmıyor. Tam tersine daha da bağlıyor. Çün kü şiirlerimde dillendirdiğim duygu ve düşünceleri başkalarıyla da paylaşmak istiyorum. Her dize bu anlamda okuyucuya uzatıl-mış bir gül buketi, bir şiir kitabı da bir gülis tandır. Okuyucudan beklenen bunun tadına varmaktır.

-Şiirde sadelik, yabancı sözleri ve kaideleri dilimizden atmaksa, Divân edebiyatını yabancı edebiyatı olarak mı görmeliyiz?

-Olurmu öyle şey! Bir defa şiirde sadelik çok subjektif bir konu. Bana göre sade olan, size göre olmayabilir. Ya da tam tersi! Dolayısıyla sadelik konusu tartışılabilir bir konu! Konunun bu boyutuna girmeden sorunuza cevap lamaya çalışayım. Öncelikle Divân edebiyatı bir yabancı edebiyatı değildir, kesinlikle. Böylece son söyleyeceğimi ilk önce söyleyeyim. Divan edebiyatı medeniyet ve kültür olarak meydana getirdiğimiz ve kendisiyle iftihar et tiğimiz, daha doğrusu iftihar etmemiz gereken bir edebiyattır. Doğrusu bu edebiyatımıza Divân edebiyatı demeyi de uygun görmü-yorum. Klasik edebiyat

demek, bana göre da ha doğru bir ifadelendir-
medir. Klasik edebiyatımız içerisinde biraz önce
isimlerini saydığımız bütün şairler yer almak-
tadır. Ve hepsi ortak bir kültürün edebiyatını
yapmışlardır. Onların şiirinde yabancı söz ve
kurallar yok. Biz onları yabancılaştırdığımız için
bize öyle geliyor. Yabancı olan biziz, onlar değil.
iddia şu : Halk anlamıyor. Halk bugün yaz-
dıklarımızı anlıyor mu? İlgileniyor mu? Yahya
Kemal'i, Necip Fazıl'ı Sezai Karakoç'u, Atilla
İlhan'ı, Behçet Necatigil'i, Cahit Zarifoğlu'nu,
İsmet Özel'i... kim okuyor? Okuyanlardan kaç
kişi anlıyor. Yani günümüz şiirinin bu ünlülerini
okuyan halkımız nerede, onu soruyorum. Dünün
Divân" edebiyatı da böyle! Belli bir kesim oku-
yordu, dinliyordu, eserlerini yazarak çoğaltı-
yordu. Bugün bir şiir kitabı kaç basıyor? Ne kadar
zamanda alıcı, var sayalım ki okuyucu buluyor?
Öyleyse, Divân edebiyatı ya da Yüksek Zümre
edebiyatı adlandırmaları yanlış. Bu mantıkla yola
çıkarsak, sözünü ettiğimiz şairlerin daha yüzlerce
esinin yazdıklarına, dolayısıyla oluşturdukları
Edebiyata "entel" yada "entellektüel" edebiyatı mı
demek lazım? Bu da yanlış. Demek ki altıyüz yıl
süresince oluştuğumuz edebiyata Klasik
edebiyat dememiz daha doğru. Ve edebiyat ya-
ban edebi yatı değil, öz be öz bizim kendi ede-
biyatımızdır. Bu edebiyatı tanımamız lazım, diye
düşünüyorum. Özellikle okur-yazarlarımızın ve
bilhassa şairlerimizin Klasik edebiyatımızı oku-
maları, incelemeleri, tanımaları lazım. Çünkü o
bir medeniyetin şiiridir.

**- Yahya Kemal diyor ki: "şiir nesirden bam-
başka bir hüviyettir. Musikiden başka türlü
musikidir. Yazılan ve okunan şiir çok iyi ol-
sa bile halis şiir olamaz." Sizce halis şiir
nasıl olmalıdır?**

- Bu söylediklerinizden yola çıkarsak, her halde
yazılmamış iir halis şiir demek gerekecek. Tabii
Yahya Kemal'e göre, Bana göre halis şiir başka
bir edebi türle ilişkilendiremediğiniz, başka bir
türe benzetemediğiniz, okurken kendine özgü
zevk ve coşkuyu tat-tığınız anlatım şeklidir. Ona
nesir diyemezsiniz, manzume, mensur şiir, an-
latı vs. diyemezsiniz. Böyle bir metni yazdığınız
yada okuduğunuz zaman, farklı duygular denizi-
ne batıp çıkarsınız. İşte bu has şiir, Yahya Ke-
mal'in ifadesiyle "Halis şiir"dir. Şunu söyle-
mem gerekiyor; nasıl ki şiirin her şaire göre tanım ya-
da tanımları varsa, has şiir için de her şairin
kendine göre ölçüleri vardır.

**-Gelişen Türkiye de günümüz gençliğinin
Zevk aldığı bir motosiklet hızını, değişin
müzik piyasasını, kitle iletişim araçlarını;
Gül'e, bülbül'e, mehtab'a rakip
görüyormusunuz?**

- Hayır görmüyorum. Bence ayrı alanlar bunlar.
Ayrı hızları, zevkleri tatları olan tiryakiler.
Örneğin; süratli motosiklet kullanmanın öz-zelde
şiire, genelde sanata engel olduğunu

düşünmüyorum. Veya güncel müzik dinleyenin,
müzik piyasasını yakından izleyenin şiire
düşmanlığı olamaz. Bence ayrı ayrı ihtiyaçlar
bunlar. Burada önemli olan şiirin bir ihtiyaç ol-
duğunun topluma kabul ettirilmesidir. İhtiyaçtan
öte bir tat, bir çeşni bir zevk olduğunu; insanın
duygu düşünce ve bedii yönüne hitap eden bir
güzel sanat olduğunu anlatabilmektir. Burada
günümüzde en etkili aracın medya olduğunu
kabul etmemiz gerekir. Medyanın bu gücünü
kullanmak, sanatın yedeğine almak, sanatın
toplum katmanlarındaki tanınmasına, sevilip be-
nimlenmesine vesile olacaktır. Dolayısıyla in-
sanımız kendisini bu lüksten mahrum etmeye-
cektir. Bir de şunu söylemeden geçemeyece-
ğim: Herkesin şiir sevmesi, okuması, şiirden
zevk alması gerekmiyor. Bunu istemek zaten
insanın doğasına aykırı bir taleptir. Unutmamak
gerekir ki, toplumun bütün fertlerine roman, hi-
kaye okutamadığımız, tiyatroyu sevdiremediği-
miz gibi şiiri de benimsetemeyiz. Endişelen-
meye gerek yok; şiirden zevk alan, şiirle ilgile-
nen, şiirin tiryakisi olan gençlerimiz de var.

**-Sizce şair, "şiirin yüreğinde yürürken" haki-
kate, hayata, ölüme ve aşka bir geri dönüş
tekdüzeliğinde mi ilerliyor?**

- Hayır nereden çıkarıyorsunuz bunu? Hakikat,
hayat ölüm ve aşk, insanı anlatan birer boyut.
bunlar arasında yada herbirinin kendi içinde bir
tekdüzeliğe mahkum olmasını düşünemiyorum.
Böyle olsaydı., başta şiir olmak üzere bütün
sanat dalları çoktan tükenmiş, yok olmuştu.
"şiirin yüreğinde yürüyoruz" derken bu söyledik-
ğiniz boyutların her birinde "bir sevdalı gibi, bir
aşıkleyin" yürü-yüşten söz ediyoruz. Bir öz
yürüyüşten, bir has eylemden bahsediyoruz. Ha
kikati, hayatı, ölümü ve dahi aşkı yeniden yo-
rumlamaktır mevzu bahis olan. Yani anlaya-
cağınız tek-düzelik yok, çok boyutluluk var.

**- Şiirdeki amacınıza ulaşıırken dış ahengi,
kafiyeyi ve vezni sadece bir vasıta olarak mı
görüyorsunuz? Şiirde biçimi içerikle
bütünleştiren çizgi nedir?**

-Şiirde amacıma ulaştığımı henüz söylemedim.
Daha çok yol var önümde. Bunun ötesinde her
şiirde, 'müstesna'bir güzelliği yakalamak gibi bir
amacım var. Yalnız benim için değil, her şair için
bu sözkonusudur. Onun içinde şiirde biçim ve
içerik bütünlüğü önem kazanıyor. Çünkü tek
başına biçim (yani vezin, kafiye, ses ahengi,
edebi sanatlar vs.)ya da içerik (yani konu ve te-
ma) tek başına bu müstesna güzelliği veremez.
Öyleyse her ikisi arasında bir uyum gereklidir.
Dolayısıyla şiirde biçimle içeriği bütünleştiren
bir çizgi yakalamak lazım. Nedir bu çizgi, nasıl
yakalanır, bunu cevaplamak çok sor. Ama şunu
söylemek mümkün: Her şiirde biçim içeriği,
içerikte biçimi belirler. adeta biri diğerini davet
eder. Neticede birbiriyle bütünleşme formülü
bulunur.

-Çağdaşlık-çağdışılık, ilerlilik-gericilik,

MERHAMET SUNUSU

Yutkunma nefsim
Bedeninin anaforsu dünyasına
Azıksız gemiler yontma
Silme üzerine uzayan muhlis gölgeleri
Sonsuz ahdini
Dokunma infilak eden hizipci seslere
Parçalama içini
Rahatsızlığını avutma medeniyet hudut-
larında
Kulesiz bulutlarında
Meramını mensuh kalemlerin ucuna adama
Lekeli ellerine
Yaslanma ölümcül umutlara
Sökülmesin ahın
Islak saçlarında geçen gençliğin

Merhamete susmasın
Gayesiz sefalar arkasında çoğalan
Düşlerin çağırılmasının yeniden
Yutkunan nefsim
Göğüme sığınmanın telaşındayken
Bulut yağmura toplandı
Toprak sarıldı köklere
Yangılı içimin memnu geçitleri
Yüzüstü kapandı
Kusurlu yanları alındı çağımın
Ürperen benliğimin aşağılarında
Mutlu bir deniz şimdi
İçim-dışım

**baticılık-millilik, yerlilik-yabancılık gibi si-
yasi kutuplaşmanın ortaya çıkmağa
başladığı tanzimatla günümüze kadar
geçen süre içerisinde şiirin kimliğini nasıl
açıklatırsınız?**

Şiirimizin tarihini istiyorsunuz benden. Bu söyleşimizin sınırlarını aşan bir boyut. Ama şunu söylemek mümkün: Toplum hayatında her dönem kendine özgü sanatını da meydana getirir. Sözlerimizin bir yerinde medeniyetsizlik ilişkisine değinmişim. Oraya tekrar girmeyeceğim. Ne ki vakıa olarak önümüzde de ran bir gerçek var. O da uygarlığın ihtişamıyla sanatın ihtişamı arasında doğrudan bir oranın olması. Konuyu böylece ortaya koyunca, Tanzimat'ın kendi cürmüne göre bir şiir oluştuğunu, Cumhuriyetin kendisine has bir şiiri beslediğini, çok partili dönemin de kendince bir şiir dünyasını meydana getirdiğini söyleyebiliriz. Örnekleri ortada. Tartışmanın bir anlamı yok. Bütün bu iniş-çıkışlardan son ra günümüz Türk şiiri bence iyi bir yerde ve iyi bir yolda. Özellikle medeniyet değerlerimi ze bağlı şiirlerin meydana getirdiği şiir, çok umut verici görünüyor.

- Dinsiz cemiyetlerde şiiri ve sanat

yaşayamayacağına göre, bir şair dinin kıymetleri olan mavera, fanilik, aşk, şüphe, ihtiras, vecd, ıstırap, kendi kendini aşma, vecdinin kaynağını elinde nasıl tutmalıdır?

-Dinsiz bir cemiyet mi var? Doğrusu ben cemiyetlerin dinsiz olduğuna inanmıyorum. Her insanın bir inancı olduğu gibi, her toplumunda inandığı değerler vardır. Bu bizim anladığımız anlamda din olmayabilir. Ama o toplumun din yerine koyduğu, din olarak benimsediği kimi değerler vardır. Bu değerler o toplumun din'ini oluşturmaktadır. Dola yısıyla söz konusu toplumun da kendine göre bir din'i vardır. Kişiler için de bu söz konu sudur. Özellikle söz konusu kişi şair olunca, mutlaka kendilerine göre değerleri, estetik ölçüleri vardır. Dahası kişi ne kadar inkar e-derse etsin, onun bir ruh dünyası ve duygular alemi vardır. Belki orada bir maverai derinlik bulamayabiliriz, ama aşk, ihtiras, ızdırıp, acı, kendini aşma arzusu gibi olguları kesinlikle bulabiliriz. Bunlardan kaçış, yara-dılış gereği mümkün değildir. Saydığımız bu değerler, insanı insan yapan değerlerdir. Dolayısıyla bunlardan kaçış mümkün değildir. Şair bile olsa!...

ŞİİRİN İPEK SESİ XII

36. Bizden "Esnaf", Salyangoz pazarında ne devşirir?

Bendeniz, elinde satır, "Kelle kesen Kör Hasan" değilim. Tersine, ıstıraplar vadisinde yüzmek zorunda kalan, mazlum ve mağdur bir halkın üyesiyim. Mutlu olmasına mutluyum. Fakat her yönden esen olumsuzlukfırtınaları bizi kışkırtıyor. Susmak yolunda aldığımız kararları bize çiğnetiyor. Ve böylelikle mayınlardan ibaret bir ülkede mürekkebi kanımızı serpip duruyoruz.

Bi geçiş oluşturmak için döktürdüğümüz yukarıdaki paragrafı ekarte ettikten sonra bir itirafta bulunmak istiyorum:

Bendeniz önceleri Marksizm bataklığında sıçrayıp İslam himmetine kavuşan İsmet Özel üstadı, "döneklik" terminolojisine denk düşmek için "özel" bir isim tasarlamıştım: "Özel İsmet." Artık benim için de iyice geçmişte kalan ve yıpranan eski günlerimi açıp bulmak zor olacağından, üstadla ilgili geçmişte kalan "değersiz" cümlelerimi aktaramıyorum. Yeri de değil.

İşin aslı, şu satırlarında kaleme alırken oldukça zorlanıyorum. Hayır, yanlış bir iş yapma düşüncesinden değil. İstedğim "değiştirmeyi" oluşturabilir miyim endişesinden. Bir de gündem meselesi var tabii...

Son cümlemden başlamak istiyorum. Zira ele almak ta olduğum konunun mazisi 1995'in Kasım'ına doğru kök sürüyor. "Süleyman Çobanoğlu Heyhat!" başlıklı yazı yayımlandıktan sonra bir miktar tepki çekmiş, ardından şunca hızlı hayat akışı karşısında unutulmuş doğru yelken açmıştı.

Peki ben niye gündemi tazeliyorum? Yayın landığın da üzerinde durmadığım, gülüp geçtiğim yazıya niçin döndüm?

Öncelikli sebep, "Şiirler Çağa" (52)'yi o günlerde edinemedişliğimizdir. Dolayısıyla eseri inceleme fırsatımız ve üstad Özel'in yargılarını yargılama imkanımız olmamıştır. Ne zaman ki, adı anılan eserin "Yedin ci Baskı Temmuz 1995" (!) baskı ve tarihli nüshasını alalım okuyalım.... Ve İsmet bey'in yazdığı yazıdan türlü etkiler alıp, bunca lafın ciddiyetine mazhar olalım...

Nafile.

Öyle mi? Evet. Medem öyle, "Şiirler Çağ-

la"yla İsmet Özel'in söylediklerini karşılaştırarak sürdürelim.

Bilindiği üzere söz konusu kitap, yayınlamayla gerçekleştirilen yayınevinin "İlk yapıtları" dizisinden fırladı. İsmet Bey'de şiirsel kitaplarının yeni basımlarını aynı yayınevinin bir başka dizisinden çıkartıyor. Bu önemli mi ki?

S. Çobanoğlunun "yapıt"ı bir "İlk." Peki, Osman Konuk'a, ikinci kitabını çıkarırsan yazdıklarından ne anladığımı yazmayı üstleniyorum. Senin için ikinci kitap şart." diyen zihniyet, genç şaire nasıl "garantör" oluyor?

Üstad "şiir gelecek diye öyle uzun süre bekledim ki" diyor ve ekliyor. "Yaşı benden genç olupta Türk şiirine ilmek atanlara yıllarboyu dikkatle bakadurdum." Hayır Üstad, Sizin genç şiirle ilgilendiğinize dair söyledikleriniz samimi değil. Belki çevrenizdeki "genç" sandıkları nızla "tarzınızı" çoğaltmalarına gayret sarfetmeleri doğrultusunda gayri ihtiyare bir ilgileneş söz konusu olabilir. Bunun yanında gençleri "okuma zorunluluğu"nuz var mı? Bu noktada S. Çobanoğlu'nu sağlıklı okuduğunuz dan pek emin değiliz.

Çünkü, siz değilmisiniz "şiir'in "geldi"ğini, bunun "he ce veznini ihya ettiği"ni ve geleneğe uygun bir "biçim"le gerçekleştiğini söyleyen?

Nerede bunlar? Hantal 14'lü, bir iki yalınkat 5'li yeter mi? Hadi kaç tane de 14'lü ile 7'li (örn: Kuyu, sh. 49 ve 11'li ile 5'li (örn: Sızmalar, sh. 50) hece karışımıyla yapılan, şiiri miz için güzel sayabileceğimiz biçim araştırmaları olsun hesapta. Başka? Sonra, şiirin sırf biçimle "gel"mesi mümkün mü?

Bir de, "aniden, beklenmedik bir anda ve ayak seslerini duyurmadan" geldiğini söylüyor sunuz şiirin. Bu da bir yanıltmaca Üstad. Üzerine oynadığınız şair çoktan-dır şiir yayımlıyordu. Bunu biliyorsunuz zaten.

Maalesef danışıklı bir gayret sonucu şiir getirmek istediniz. Yazık ki, gele gele mensubu olduğumuz kesimin hayatına, kovalanması çok zor olacak bir "velet" (çocuk) geldi.

Gözlüklü sakallı, kapitalist renklerdenanmış "oğak"a günahları bol keçi doğurttu-nuz.

Şairlikle esnaflığı aynı pazarda görelim,

evet. Çünkü bu kaçınılmaz bir zorunluluk. Üstelik müslümanların buna çok ihtiyacı var. Fakat dikkat buyuralım ki, şiirle salyangoz karışmasın. Tavrımız salyangoz ehlininkine benzememeli. Ne dersiniz?

37. S. Çobanoğlu ve Şiiri İçin Bir İki Not.

Süleyman Çobanoğlu'nun şiirlerini gerçek ten severek okuyordum. Özellikle Afyon ağzı'na ait ifadeleri şiire katması, söyleyişindeki tabiiyet ve farklılık, geleneksel olanı değiştirme -evet geleneksel olanı tekrarlama değil, değiştirme- gibi yeniliklerinden ötürü kayda değer bir ayrıcalığı vardı bende.

Özellikle yukarıda da işaret ettiğim gibi hecenin çeşitli versiyonlarını karıştırarak oluşturmaya çalıştığı yeni biçimler sanırım bir ilkti.

"Türk şiiri"nin 40'lı yıllarda gitmesi gerekir ken atlanıp geçilen versiyonu böyle olmalıydı belki. Yalnız bunlarda kitapta sınırlı bir sayıya sahip. Yani lanse edildiği gibi, "Şiirler Çağlar" şairi, "hece vezninin modern şiirdeki tekustası" filan değil. bu irade sadece ve sadece ha raretle söylenmiş bir cümle. O kadar.

Şu veya bu, bence şiire ait güzellikleriyle sürdürmeliydi Süleyman Çobanoğlu etkinliğini. Kalıcılığına katkıyı şiirle sürdürmeliydi. Bir takım ilişkilere ve Pophohlamalara kurban gitmemeliydi.

Kurban gitmemeliydi.

Gitti?..

38. Şiirde Farklı Biçim Denemeleri

Yukarıdaki konuyu ele alırken şiirde oluşturulan yeniliklere, değiştirmelere de değinmiştik. Çobanoğlu'nun yeniliği hece vezninin çeşitli kalıplarını birlikte kullanmak yoluyla oluyordu genellikle.

Gün geçmiyor ki şiirde başka yenilikler gözlenmesin. Elbette bunlar farklı farklı şiir unsurlarında ortaya konuluyor. Kimi şiirle şiirin iç özelliklerini yeniden harmanlarken, kimileri de şiirlerin derlendiği dış yaklaşım unsurlarını evirip eviriyor. Bütün bunlar çok da güzel oluyor.

Örnek mi istiyorsunuz?

"Zamana Yenilmeyen Sevdalar Günlüğü" (53) nde Ali Coşkun Hirik, şiirsiz geçen günün olmadığını ispat larcasına yaşadığı bütün günlerin tutanağını şiire dökmüş. Kitap şiir halinde tutulan günlüklerden oluşuyor. Sıcak ve ilginç bir deneme:

"Epitaf" (54), Mürsel sönmez'in 'Mezartaşı Kitabesi'

olarak tasarladığı kitabı. Şair uzun ve ince (9x26x5 ebatında) bir endamla süzüksün istemiş kitabını. İlk defa 1000 Adet basılan kitabın elle numaralandırılması yeni olmamak-

la birlikte, biçimle ilgili bir hareketlilik. Hemen belirteyim kitabın 166 nolu nüshası ben de Kayseri'den almıştım . İlk 50 kitap ise satış dışı tutulmuş:

Bu başlıkla döneceğim son kitap, Müştehir Karakaya'dan "Ebced." (55) Van'da basılan kitap bın burada ele alacağım yönü baskı adeti ve fiyatı. Zira buda bir tepki. 250 adet basılan 48 sayfalık kitap 50.000 lira

Aslında başka sebeplerle tek tek değinilmesi gereken bu kitappara dair burada veya başka yerlerde sözümüz mutlaka olacak. Bütün bu iç ve dış biçim denemeleri beni ilgilendiriyor. Bir şeylere, bir yerlere gön derilen farklı tepkilerin, duyulan türlü hislerin görüntüsü olan bu alkışlıyorum.

39. Şair ve Kısıntılık Pablo Neruda (1904-1973) Şilili Marksist bir şairdi. Al-lende'yi desteklediği için , faşist lider Pinoçhet'in yaptığı dapbeden hemen sonra öldürülmüştür. Hakiki Türkiye Marksistlerinin de sevdiği bir şairdi.

Neruda hatıralarında anlatır. Henüz genç bir şairdi. "Sıska ve yarı aç." "Kara giysili bir üniversite şairi"dir. Arkadaşlarıyla birlikte Muhabbet tellalleri'nin , "bıçaklı kabadayılardan bol olduğu bir "kabare"ye giderler. Müziğin ke silmesi iki serserinin kavgasından ötürüdür. Manzara karşısında cılız, çelimsiz, şair dayanamaz ve dü şünmeden, ortalığı darmadağın edenlere cevap verme ye girişir.

Kabadayılar birbirini haklar ilkin. Galip gelen şairi sıkıştırır köşeye. Sonrasını Neruda'dan dinleyelim:

"...Ben de ona bir yumruk attım, ama herifi bir milimetre bile kımlıdatamadım yerinden. Taş bir duvar gibi.

Birden arkaya attı başını, Vahşi hayvan gözlerinin rengi değişmişti.

-Şair Pablo Neruda'sınız değil mi?

-Ta kendisi

Başını önüne eğdi ve şu cevabı verdi.:

-Ne boynu devrilesice herifim ben! Deli gibi hayran olduğum şair karşımda ama, aşağılık serserinin birisin sen diyor bana!

Ahlayıp oflayarak başını ellerinin arasına aldı. (...) Gülümseyen bir genç kız fotoğrafı uzattı:

- Sizden ötürü hoşlanıyor benden, Don Pablito! Sizin mısralarınızdan ötürü. Hepsini ezber biliyorum" (56)

Niçin aktardım bunları size? Belki hatalarını aktaran şairce bir miktar abartılmış olabilir bunlar, evet ama, şiirin toplumdaki konumu, şairin toplumsal pozisyonu hakkında konuşmak için bir malzeme olmas mı anlatılanlar? Pekâla olur.

Her taşın altına elini uzatan şair için sözü-

BEKLEYİŞ

Sen nakışın resmini yapıyorsun
Nakış bir yumaktır gençliğini ören
Zaman kalbine dokunuyor
Geceye ak düşer gibi
Saçlarına ak düşmüştür
Aynalarda seyrettiğin ruhun
Değişken bir cilvedir
Yazgını söylemez sana

Yazgının da bir alfabesi var
Bizim dillere benzemez
Ölüm kanatlanamaz bir heyecandır
Geceyle gelen korkular
Yazgını söylemez sana

Yağmurla rüzgarla gelen
Umut açık bir kapıdır
Aynalar kalbine dokunur

müz yok. Halkı için kanayan damara dokunmayacağız. Yalnızlığını çoğaltıp, kalabalıklara birliktelik muştuları gönderenlere sesimizi çıkaramayız. Kalbinin tıp tıp-larını bütün canlılar için kullanan bizden. Fakat ey siz, oradakiler! Geçmişteki şaşaalı güçlerin çok- uzağında, bugün ayak takımı kabilinden adledilebilecek bir konumda bulunan şairler grühu, yeniden bir seçkinlik için ne tür tasarıların var? Ekonomiden, kara siyasetten, Futbol'dan poptan, ne zaman alacaksınız önceliği ve şiiriniz, toplumun iktidarına yerleşecek?

Diyorsunuz ki toplum şiirden uzaklaşıyor, uzaklaştırılıyor. Ya siz ne yapıyorsunuz? Toplumdan uzaklaşmadığınızı iddia ediyorsunuz. Günlük hayatın, uğraşları, koşuşturmaların, bitip tükenmeyen karşılıklı dalaşmaların, yerini ne zaman ferahlıklar, gülyüzler, tatlı cümbüşler alacak? İnsanca kenetlenmek ve toplumla kanatlanmak için vakit varmı sanırsın?

İşte sizi şöhrete davet ediyorum. Hakikatin eşliğini çağırıyorum. İşimiz yalnız yalnızlanmakla kalmayacaksonsuz şükranlarla anıla-

caksınız.

Hayır, bırakın daracık mekanlarınızita-kımlarınızdan istifa edin, birbirineze borç olarak verdiğiniz taltifnameleri yırtın, çapsız ve ufuksuz çıkarlardan çıkın. Kendinize yakıştırdığınız kasıtlılık hallerini, kibir seanslarını defedin. Suratınız paklansın

Gökyüzü altında yaşayanlar, ezilenler, mazlumlar, direnenler, mütevazi bir hayat sürenler, hepsi sizi bekliyor.

DIPNOTLAR

52. Şiirle Çağla, Süleyman Çabanoğlu
Oğlak yayınları 7. baskı ist 1995

53. Zamana yenilmeyen Sevdalar günlüğü,
Ali Coşkun Hirik, Bayajans, Gümüşhane
1994

54. Epitaf, Mürsel Sönmez, Monad,
İstanbul 1995

55. Ebced, Müstehir Karakaya, Van, 1995

56. Yaşadığımı itiraf ediyorum, Pablo Neruda (Çev: Ahmet Arpad) Alan Yayıncılık, 23. Baskı, İst.

1983, sh. 238. / Veya, Saf Şiir Yoktur, De Yayınevi, İst., 1984, sh. 77

ÜMMİ AŞK

Sayıli nefeslerin uğrağı
Sayılı yolcular ağırlarmış rehğûzar
Dinmemiş daüssıla
Olmadıkca elde kadeh
Gönülde süzinar
Sökmeden şafak
Terkilerine atıp esrik mısralarını
Gündüzlerin yüzüne şahlandı rindler
Fecre mübtela aşıkların ardından
Talan oldu vakitler
Sevdadandır denildi.

Hasret
Od gibi, mey gibi
Yüreğimin en ücra köşelerini
En mistik sızılarla dürtüyor
Ümmi bir aşka meftun
Gözü kara, deli kanlı
En Ferhat, en Mecnun cevaları
Cezbe getiriyor, ağlatıyor içli içli
Ud gibi, ney gibi

İraksa vuslat-ı yar
Dergahı ateşe verir, yanarım
Bir gülünse bad-ı buy
İçlenirim, ağlarım
Özlemişim ararım
Yad-ı yar
Yüreğime vurur yanarım
Tufeyli aşkların baciysa bu
Kahırlanırım ağlarım

GÖZLERİN UPUZUN FAKİRLİĞİMDİ

Seninle büyüttüm Leylasını
Kays yorgunluğumun
Gözlerime üşüştü
Ayrılığa belenmiş kuşlar.
Senli şehirlere taşıdım
Kendi ıssızlığımın
Acı cibinlikli kelimelerini.
Bedevi susuzluğundayken yüreğim,
Unuttum aldanmışlığı
Isırgan tutuşlu ellerine.
Bekledim...
Ve sonra
Dağıttı bakışların ulufesini.

Gözlerin upuzun fakirliğimdi.

Hasan Hüseyin KOZAK

YÜREĞİM GECELERİNDE YÜRÜR

Taşıyamıyorum
Rüyası saçlara bezeli
Halayıklarını
Kıvalı elleriyle bağlamış
Kıza benzer
Alıp verdiği her bir nefes.
Ardarda getirdiği düşünceleri
Yaşamanın künhüne boyalı
Uzamlara takılı
Belki kurtulan bakışına denk
Belli belirsiz bir bekleyişe gebe dir hevesi
Yalnızlığıyla çölleri besler
Göğsümü ummanlara açan
Aşındırdığı yatağın nehridir
Sanki
Umudu maviye yazdıran da O.

YANLIŞ ANLAŞILMA YA DA "LAF-I GÜZAF"

Şiir yetkin kelimelerle gönüllere sunulan sofradır. Şair bu sofrayı ne kadar zengin tutarsa misafirlerine de o derece değer vermiş sayılır.

Söz hedefe atılan oktur. Şairin görevi onikiden vurmaktır. Ama karavanaya da atar o da kendi ecerisine bağlı!... Herşeyin çift yaratıldığını hesaba katarak, sözünde erkeğinin dışisinin olduğunu söyleyebiliriz. Sözün çift kapısı da var diyebiliriz. Hayır ve Şer kapıları. İnsanlar ilk yaratıldığında verdikleri sözle hayır kapısından girmişlerdir. Dana sonra iki kapı arasında gezinmeye başlayan insan; hangisinden geri çıkacağına kolay karar veremiyor. Gönümüz istiyor ki insanlar verdikleri ilk söz üzerine hayatlarını idame ettirsinler ve hayır kapısından terketsinler dünyayı. Ama bu gönüldür; güle de konar başka bir şeye de. Bundan yola çıkarak iki tür insan var diyebiliriz. Birisi heva ve heveslerinin zincirini boynuna geçiren ve sürüklenen, diğeri bunun tam tersi sürükleyen. Biz heveslerinin "bocu" olan insanlarla yola çıkamadık. Sayın Abdullah Çevik kardeşimizin köşesinde yakıştırmaya çalıştığı "Laf-ı Güzaf" yapmak için de Kırâğı'yı çıkartmıyoruz. Şayet kardeşimizin algılamış olduğu bir yayın politikası uygulamış olsaydık, bankaların taşra basınıni desteklemek için ödenekleri var. İlçemizde bir kaç banka müdürünü kafaya alır banka reklamı alırdık. Kırâğı'da isim yapmış bir şairle, isim yapmamış şaire, şiire ciddi olarak gönül verenle şiire yeni başlayan terazinin kefesinde tartılarak hangisinin şiiri ağır gelirse yayınlanmaya ilk müsait olanı yayınlardık. Yayın periyodumuz izlendiğinde bu açık şekilde görülecektir. Kırâğı "bizde Osmaniye'de sesimizi yükseltmek için varız" demedi. Bazı haksızlıkların önüne geçebilmek için sesleri çoğaltarak metropollardeki bazı çatlak sesleri bastırmak için koro oluşturdular. Bu koroya girebilecek insanlarda bazı özellikler aranacaktır elbette. Önce insan olacak, islam olacak, yeani fitratına özgü bir hayat tarzı benimseyen gönüllerin şiir dokuduğu bir kilimdir Kırâğı. Nakışları

renkleri elbette bize özgü nakışlardır, renklerdir. Bunu yaparken de birbirimizin hatalarını görmek, yanlış yapıyorsak uyarılmak, uyarmak yani daha iyi tanışıp alışmak düşüncesiyle hareket etmek zorundayız.

Kardeşimiz Abdullah Çevik, "Mavera" köşesinde Kırâğı'nın 16. sayısında Mustafa Talha Ş'nin "İsyanlı Sükut"u incelemeye çalıştığı yazıya kafasını takarak, böyle bir yazının Kırâğı'da yayınlanmasını esefle karşılamış. Bayramını tebrik etmek için aradığım bir ağabey de aynı yazıdan dolayı bayramımızı "bayram!" edince cevap hakkımızı kullanmak gerektiğine inandım. Ve hala yazımı okuyorsanız bu yüzden vaktinize musafirim. Maksudumuz; ne Abdullah Çevik kardeşimizin ne de bayramımızı bayram eden ağabeyin eleştirisini yapmak değil. Kırâğı'da ve Gündüz'de çıkan söz konusu yazıların tekrar okunarak yanlış anlaşılma bir açıklık getirmek, Ne Abdurrahim Karakoç'un hakkında yanlış düşüncelere saplanmak nede M.T.Ş.n bu fikirlerinden dolayı A. Karakoç'a özel bir kasti olan bir yazar gibi algılanması ve böyle bir yazıyı yayın lamamızın esefle karşılanmasının altını çizmek istiyorum. Çevik, "İsyanlı Sükut" nak kında yazılan üç sayfalık bir yazıda "o nu okuyan kesimin şiirle alakası olduğu pak söylenemez. Şiirle alakası olan özellikle sol kesim ise O na karşı garip bir ambargo uygulamıştır" cümlesini alarak Karakoç'u savunmaya çalışmıştır. Kırâğı, hakkı gasp edilen şairi kayırmak zorunda olduğu gibi, soytarılık yapmak isteyen de müsaade etmeyecektir. Hem ta eskilere dayanan görül bağımızın olması hem aynı toprağın havasını teneffüs edip aynı kaynaklardan içtiğimiz Karakoç'a yapılan haksızlığı savunamıyorum. Heyhat!... "Şiirle alakası olan" bu tırnak içindeki cümlenin taşıdığı mana üzerinde konuyu yoğunlaştırmak gerekli. acizane görüşüm ve aynı görüşü paylaşan Kırâğı yöneticileri; tırnak içindeki cümleden iyi bir şiir okuyucusu veya şair anlamı çıkarır. Bu yazının yayınlanmasında bir sakınca görül

medği ortak kanaatiyle "isyanlı Sükut"un tahlili yayınlanmıştır. Sağ kesimde Karakoç hakkında kaç yazı yayınlanmıştır. M.T.Ş.'nin "özellikle sol kesim" diye altını çizerek söylemek istediğinin altında sağ kemsime de bir atıfta bulunduğu da ortadadır. Karakoç yaşadığı müddetçe, yaşayan en büyük halk şairimizdir. Onun yerini doldurabilecek bir başka şairin de zor yetişeceği görülmektedir. Karakoç hakkın da sağ kalemlerin ne yaptıkları ne yapmadıklarını devam eden satırlarda göreceğiz. Karakoç ne söylediğini bilen, "taşı gedine koyan, isminin afişe edilmesini istenmeyen ve tabir yerindeyse Karakoç ilk adımını nefsinin üstüne basarak yürüyen bir şairdir. böyle insanların, şairlerin, ne ticede sevenleri de az olur. M.Akif Ersoy'u tanımayan yoktur. Fakat kaç kişi Akif'in mesa jından nasibine düşeni alabiliyor. Necip Fazıl Kısakürek "Bir Gençlik", Sezai Karakoç "Diriliş Erleri" diye seslenmiş. Nerede şimdi o seslenenler. Ca hit zarifoğlunun "Beyaz haberleri" ni çoğaltarak herkese duyuracak insanlar nerede. Zarifoğlu "Stad" şiirinde Fenerbahçe-Galatasaray maçını mı anlatıyordu? Kahramanlık deyince mangalda kül bırakmayan Maraşlılar Maraş'ın her kurtuluş yıldönümünde onlarca dergi çıkarırlar. A. Karakoç dahil hangi şairleri için özel bir sayı hazırladılar... Halktan birisine Sezai Karakoç veya Bahaettin Karakoç'u sormanız alacağınız cevap 'Abdurrahim Karakoç'un kardeşi mi' olur. Bu Sezai ve Bahaettin Karakoç'un tanınmadığı anlamına mı gelir, yoksa o insanların ilgisizliği ve bilgisizliği mi gösterir? Karakoç, halk şairi dedik. 1980 öncesi Cela (Ekinözü) da ikamet ettiği zamanlarda yazmış olduğu hicivler ve taşlamalarla mensubu bulunduğu düşünce nin insanları tarafından ve halk kesiminden geniş ilgi görmüştür. Bazı şiirleri ön plana çıkarılıp sığanlaştırılmıştır. Bu durum başkaları tarafından tasvip edilme diğinden dolayıdır ki yıllar önce bestelenmesi gereken şiirleri gölgede kalmıştır. Karakoç geç keşfedilen fakat cevherinden u zun süre faydalanılacak bir maden yatağıdır. M.T.Ş.'ninde kasdetmek istediği; Karakoç'un şu anda gelmiş olduğu çizgiyi yıllar önce yakaladığı ama gündeme getirilmediğidir. Son dönemlerde şiirleri en fazla ciddi edebiyat dergilerinden Dolunay'da yayınlandı. Önce Kayseri'de çıkan sonra Ankara'ya taşınan Do-

ğuş Edebiyat Dergisi 20. sayısını Abdurrahim Karakoç'a ayırdı. Bu sayı ile birlikte Alper Aksoy'un "Ümraniye İçinde Vurdular Bizi" Bahaettin Karakoç'un "Kar Sesi" ve Abdurrahim Karakoç'un "Suları ıslatamadım" özel sayının ne kadar kapsamlı olduğunu 13 yıl aradan sonra daha iyi anlıyorum... Karakoç'un şiirleriyle ilgili en kapsamlı yazı Dolunay'da yayınlanan yazıdır. Prof. Muharrem Ergin "Büyük şairler ikiye ayrılır" der. "Bunlardan büyük kısmı ya açık açık veya fırsatını düşürüp şiirlerini methetmekten kendilerini alamazlar, bir kısmı ise eserlerini beğenmek ten kaçınırlar. eseri karşısında mütevazî ve mahçupturlar." Karakoç'da eserini övmeyen ve mahçup olanlardandır." (1) Yine Dolunay'da Sıddık Elbistanlı "Dosta Doğru"sunun üzerinde durdu. Erdal Noyan "Gülü Dikenleriyle Sevmek" kitabında "Karakoç'un şiirlerinde hayvan unsuru" nu inceledi. Benim ulaşılabildiğim dergilerde Karakoç hakkında pek bir şeylere rastlayamadım. Bütün bunlardan sonra Doğuş edebiyat dergisinin " Abdurrahim Karakoç Özel sayısına gelelim; "Karakoç, hakkında yazılar yazılan mülakütler yapılan ve boy boy fotoğraflara takvim edilen bir şair değildir. Bunu şairimizin sanatkar mizacına bağlama, hatta bundan memnun bile olduğunu söylemek belki mümkündür. Bizim yakındığımız ve yokluğundan yada eksikliğinden esef ettiğimiz entellektüel alakadır. (2) "Karakoç, şayet, pratik hizmet yönü büyük olan hicve kaymasaydı da ara ara söylediği saf şiire yönelseydi ne olurdu? Sadece bir fantazi gibi görünen bu sualin cevabının kendimce, yine kendim vereyim: Belkide orada hicivde zayıflar ama hatta sıfır noktasına yaklaşır ama o yönde daha da güçlenir...

Bilmem yanıliyormuyum ?" (3) " Abdurrahim Karakoç , hakkında en çok konuşulan, ama her nedense en az yazı yazılan, fakat en tanınmış şairlerimizdendir. Bu güne kadar onun şiirlerinin büyük lüğünü inkar edene rastlamadım, ne de bu "büyük" oluşunun sırrı üzerine kafa yoran birisine." (4) "Aslında ben şiirden pek anlamam. Şiir ve şair deyince benim aklıma Abdurrahim Karakoç gelir. 'Vur Emri ezberimdedir. Gülerken de ağlarken de imdadıma onun şiirleri yetişir.' Muh-sin İlyas Suba şı, telefonunu bağlayan 35-40 yaşlarında bir PTT işçisine bahşiş

vermek ister; işçi daha önce kitaplıkta göz koyduğu Karakoç'un "Hasan'a Mektuplar"ı göstererek : "Ben bahşiş yerine bu kitabı istiyorum" der. Subaşı da kitabı imzalayıp verir. Subaşı'nun hatıraları arasın, Ahmet Kaplan isimli arkadaşının hatırasına da yer vermiş: "Hasan'a Mektuplar" babamın şapkasının için de durmuşkur yıllarca. Kendisi nereye gittiyse bu kitabı yanında taşırdı. Kitabın yaprakları parçalanıp dökülesiye kadar babam ondan kopamadı. babam kendini, kendi dünyasını bu kitapta bulduğunu söyler. "Bekir Oğuz Başaran'dan: "Ben İstanbul'da İbrahim bey'in "Bütün şiir-leri" adıyla yayınlanan kitabın matbaada Tashihini yayınevi adına yapmıştım. Yayınevide bana para yerine 20 tane kitap verdi bu kitapları yakınlarıma dağıttım. Bir iki sonra hangi akrabama uğradımsa bu kitaptan şiirlerin hemen hemen tamamını çocuklarına kadar ezberlemiş ol duğunu gördüm. Kitaplar elden ele dolaşa dolaşa dağılırken, mahallede en az birkaç şiirini ezberlemeyen kalmamıştı Karakoç'un." (6). Bütün bunlara ilaveten Osmaniye'de de Remzi Çardak Hoca Efendi ve Muzaffer Kayıklık isimli iki muhterem, Karakoç'un "Vur emri" hafızları. Yeterki şiirinin bir yerinden başlansın, gerisini onlardan dinleyebilirsiniz.

Sonuç olarak; Abdullah Çevik kardeşimizin şöyle demesi gerekmezmiydi. Abdurrahim Karakoç ilk okul mezunu olmasına rağmen kendisini yetiştirerek isminin önünde bir sürü payeleri olan insanlar dan daha kalemşör. İnsanlığımızın derdi ile dertlenen onlar adına sözcülük yapan ve yapılmaya devam eden, şiirin soylu se sinin halk tabanına kadar yayan, kendisi dünyayı terketse bile arkasında güzel eserler bırakabilecek ender şahsiyetlerden bir tanesidir. Daha önce de şu anda da içinde bulunduğu siyasi atmosferde kendisine ihtiyaç duyulmuş değerli bir şahsiyettir. Eğer bu özelliğini heba ve hevesleri uğruna kullanmış olsaydı onu mecliste bulmamız gerekmez miydi? Nice değerli şahsiyetler siyasetin çarkları arasındaydı kaybolup gitmediler mi...?

Karakoç, hakkında yukarıdaki alıntılarımızdan da anlaşılacağı gibi O nasıl ki bazı insanların sesi olmak yolunda siyasetin içine girdiyse de onun sesini duyarak gönülleri gönendirenler onun hak ettiği yerde olması için kalemlerini oynatmakta

aciz kaldılar. Durumun böyle olmasına sebep olarak. Karakoç'un siyasi bir gruba dahil olmasını biraz haksızlık olur kanaatindeyim. Böyle bir şair sol cemaatte yer al saydı çoktan köşe olurdu.

Netica olarak Abdurrahim Karakoç ekşiğiyle fazlasıyla bizim insanımız, hecenin en büyük şairlerinden biridir. Karakoç'da istemezdi bir siyasi grup içinde alınının daraltılması bundan sonra yapılabilecek ilk iş: Karakoç'un nerede hata yaptığı değil neler yaptığı, hangi güzelliklere imza attığını araştırmaktır.

Sözün özünü şöyle bağlamaya çalışalım: "Karakoç'un şiirlerini severdim. Kendisini de sevdim. Ama kıravatsız olsa daha çok severdim herhal. (?) Bir halk şairinin kravatlı olması Erkan Kamil'e göre ne kadar yadırgı gelmişse aynı şeyin M.T.Ş.'inde olması çok mu garip? Sayın Abdullah Çevik kardeşimiz "Mustafa Talha Ş'nin bu yazısı Abdurrahim Karakoç'un 'İsyanlı Sukût, şiirinin eleştirildiği daha doğrusu incelenmeye çalışıldığı bir yazı. Ne kadar başarılı olduğuna ise okuyanlar karar verecektir." diyor. Kendisi bizi Laf-ı Güzaf yapmakla suçlarken, kendi yazısının bütünlüğü içinde M.T.Ş.'yi tekrar ediyor: "Abdurrahim Karakoç'un bir siyasi görüşe mensup olarak siyasi yapı içerisinde aktif konumda olması, onun şair olarak hareket alanını daraltmıştır. Bu gerçeği inkar edemeyiz. Fakat tutarsız ifadelerle A. Karakoç'un Neden fazlaca tanınmadığını izah edemezsiniz" diyor. M.T.Ş'nin de benim de tutarlı ifadelerimizin olup olmadığına Laf-ı Güzaf tan uzakta kalmak ve alıkoymak dileğiyle.

ALT NOTLAR

(1) Türk Şiirinde Abdurrahim Karakoç gerçeği/Ahmet Doğan-Dolunay 4. sayı Nisan 1986 19. Sayfa

(2) Doğu Edebiyat Dergisi A. Karakoç Özel Sayısı (Başyazı) kasım 1983

(3) Dikkatler / Yağmur Tunalı Doğu Edebiyat A.G.S. Sayfa 5

(4) Dikkatler / Bayram Bilge Tokel Edebiyat A.G.S. Sayfa 13

(5) Dikkatler/ Zekeriya Karadayı Edebiyat A.G.S. Sayfa 15

(6) Kendi alanında tek başına Millete yeten Şair / M. İlyas Subaşı Doğu Edebiyat Dergisi Sayfa 15

(7) "Mektup Yazdım Hasan'a" / Erkan Kamil Doğu Edebiyat aynı sayı sayfa 22

Mustafa PINARBAŞI

AĞIRAKSAK

Akşam gelir
Rengi kaçmış-
Maraş kıraathanelerinin önünden süzülerek
Ağıraksak bir kelebek gibi

Nereye gideceğimi
Ne okuyacağımı bilmeden
Giderim ben
Ezanüstü
Ağıraksak

Bas bas bağırır kuşlar
Objektife yakalanmış eski bir poyrazda
Çınar dallarında kalan o çılgın günlerden
Sanırım ki ömürlerince türkçe konuşmuşlar
Dallar kıpır kıpır
Kokuların en güzelinden bir niyet tutmuştur dağ
Küp gibi bir şirin ıtır
Dayanır dünya fani kapiya
Dayanılır gibi değildir

Kar mı yağar
Yeni bir şeymiş gibi
Sarılırım ona, sımsıkı
Kar tümseğinde
Bitkin bir can havli
Yaklaşır yanıma
İlk yürek sızımın kılığında
Çeyrek asırlık marlboro dostu
Ezanüstü
Ağıraksak

Ve gelir
Gri bir vèli iç çekişi gibi
Suyun
Kırılmış en ince yerinden
Hoyrat akşam
İnci inci
Ağıraksak